

RÄTTSTRADITION I FARA Justitierådet Johan Munck hade 2006 en månadslön på 308 000 kronor. Merparten var extraknäck som skiljeman i företagstvister. Allt fler intressanta juridiska tvister avgörs i hemliga skiljeförfaranden, som undergräver domstolarnas status, skriver **Mikael Kindbom** vid tidskriften Pointlex Legala Affärer.

Extraknäck knäcker domstolar

Hur ska svensk rättstradition kunna utvecklas när intressanta och principiellt viktiga tvister avgörs i hemliga skiljeförfaranden? Och varför ska landets högsta domare medverka till mörkläggning?

Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut skryter på sin hemsida över att förra året var ett rekordår med 170 nya skiljemål. Juristerna borde gråta, men i stället skär de guld med täljkniv, åtminstone en del av dem.

Högsta domstolens ordförande Johan Munck hade år 2006 en månadsinkomst på 308 000 kronor. En fjärdedel (!) av pengarna kom från anställningen vid Högsta domstolen.

Med ett arvode på kanske 5 000-6 000 kronor i timmen förstår man varför det är svårt för domare att avstå från de hemliga processer där företagen gör upp i slutna rum.

Ett skiljeförfarande ersätter en prövning i domstol. Hur tvister ska lösas framgår av de avtal som parterna sluter. Mellan företag är så kallade skiljeklausuler vanliga.

Parterna är då bundna att lösa tvisten utanför domstolen i ett icke offentligt förfarande. I regel går det till så att parterna utser varsin skiljeman, som i sin tur väljer ordförande.

Skiljeförfarandets rättegångsbalk är skiljemannalagen eller Skiljedomsinstitutets regler.

Vem som helst kan i princip anlitas som skiljeman. Men Handelskammaren i Stockholm, som gjort skiljeförfarandet till en stor affärsverksamhet, vinnlägger sig om att knyta till sig Sveriges skarpaste jurister. Namnen är hemliga.

Jag har införet en krönika i Pointlex Legala Affärer försökt få fram namnen, men institutet vägrar att offentliggöra dem. Men skiljedomar kan klandras i vanlig domstol och genom den offentligheten framgår åtminstone några av namnen.

Johan Munck har dubbla inkomster. En månadslön från Högsta domstolen och en och annan sidoinkomst som skiljedomare i företagstvister. Teckningen visar Munck, längst tv, i ett brottmål i HD. ILLUSTRATION: BIRGITTA SCHÖLANDER/SCANPIX

I en tvist mellan Proffice och en affärspartner nyligen fick förra justitierådet Johan Lind en halv miljon kronor för besväret att vara skiljedomsordförande.

Advokaten Peter Danowsky och tingsrättsdomaren Rolf Nöteberg har fått ett par hundra tusen mindre.

Nästan hälften av Högsta domstolens ledamöter uppger att de åtar sig skiljemannauppdrag: Johan Munck, Severin Blomstrand, Kerstin Calissendorff, Torgny Håstad, Stefan Lindskog, Ella Nyström och Leif Thorsson.

Därutöver finns det domare i tingsrätter och hovrätter och professorer på de juridiska fakulteterna som tjänar extra som skiljemän.

Den civilrättsliga rättsutvecklingen blir lidande av skiljeförfarandena. Jurister som söker ledning i Högsta domstolens eller hov-

rättens vägledande avgöranden finner oftast inga svar.

Komplicerade och principiellt mycket intressanta affärsjuridiska frågor hamnar inte i domstol. Dussinmålen dominerar där. Orsaken har hittills varit långsam handläggning och domstolarnas öppenhet, som företagen inte gillar.

Viljan att mörklägga tvister är mestadels bara trams. Sällan framkommer några känsliga uppgifter som skadar parterna. Om skiljeförfarandena görs offentliga kommer viktiga rättsliga principer i ljuset.

Johan Munck borde säga: Jag ställer inte upp längre. Han skulle kunna bli ett föredöme för andra extraknäckande kolleger.

Därmed skulle skiljedomsinstitutet dräneras på kompetenta domare och företagen se domstolar som ett nytt och lockande alternativ.

Men inte ens Johan Muncks befordran till ordförande i Högsta domstolen förra året tycks påverka honom. Han uppger för undertecknad att han fortsätter med sina skiljemannauppdrag – om än i mindre omfattning.

Domstolarna skulle kunna höja lönerna och få in fler affärsjurister.

En höjd lön gör det mindre intressant att jobba extra. Om inte detta går får vi väl damma av Johan Hirschfeldts gamla utredning om domarnas sidouppdrag. Och lagstifta bort de lukrativa skiljemannauppdragen.

MIKAEL KINDBOM
Redaktionschef på den juridiska nyhetstjänsten PointLex och medverkande i den affärsjuridiska tidningen PointLex Legala Affärer.

